

УДК 330.341

О. А. Толкач,
Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВИ У ВИРІШЕННІ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

У статті обґрунтовується проблематика здоров'я населення країни, зокрема дітей дошкільного віку; висвітлено наслідки несвоєчасного вирішення важливої медико-соціальної проблеми. Запропоновано інноваційну стратегію по впровадженню заходів реабілітації дітей з порушенням опорно-рухового апарату.

Об'єкт дослідження: процес розробки інноваційної стратегії стосовно збереження здоров'я дітей.

Предмет дослідження: стан здоров'я дітей дошкільного віку.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В умовах конкурентного середовища підприємства легкої промисловості мають формувати свою стратегічну мету таким чином, щоб створити надійні конкурентні переваги. Інноваційна стратегія належить до функціональних стратегій, які розробляються за ключовими функціональними напрямками діяльності. Розробка стратегії базується не тільки на виборі мети діяльності та аналізі потенціалу, а й на аналізі впливу зовнішнього середовища та проектах стратегічних планів виживання в цьому середовищі.

Складові інноваційної стратегії подано на рис. 1.

Сучасні стратегії підприємств легкої промисловості пов'язані з пошуком нової конкурентоспроможної продукції та впровадженням но-

вих технологій.

Інноваційна стратегія повинна забезпечувати ефективний розподіл, використання ресурсів та адаптацію інноваційного потенціалу до життєвого циклу нововведення.

Головним спонукальним механізмом розвитку всіх видів інновацій є ринкова конкуренція. Але є вид інновацій, на який не діє ринкова конкуренція. Це виготовлення спеціально орієнтованого товару, до якого належать види одягу, що спрямовані на охорону здоров'я людей.

Крім того є ще багато чинників, які сприяють або протидіють розвитку інноваційних процесів (табл. 1).

Учасниками інноваційного процесу виступають такі зовнішні зацікавлені особи [1]:

- замовники (майбутні власники і користувачі результатів проекту);
- інвестори (сторони, що вкла-

дають кошти в проект);

— проєктувальники (організації, що розробляють проєктно-конструкторську документацію);

— постачальники (особи, що відповідають за матеріально-технічне забезпечення проєкту);

— фінансові установи (юридичні особи, що забезпечують фінансування проєкту) тощо.

На рис. 2 надано фактори, які впливають на формування інноваційної політики підприємства.

Основні умови, які впливають на необхідність прискорення інноваційної діяльності на підприємстві, представлено на рис. 3.

Аналізуючи чинники, які впливають на розвиток інноваційних процесів, визначено, що найбільш важливим є державний.

Одним з ключових завдань державного регулювання є створення відповідного нормативно-правового забезпечення умов для припинення катастрофічного вимирання населення та подальшого розвитку соціальної медицини, інституцій духовного та фізичного здоров'я, забезпечення продуктивного відтворення нації [2]. Здоров'я — це природний капітал, що дається кожному при його народженні. Це, поза всяким сумнівом, ключовий соціальний, економічний та політичний чинник, що визначає перспективи розвитку будь-якої країни. Капітал, від розумного розпорядження яким залежать перспективи людини, і без якого практично неможливо досягти будь-яких успіхів у житті — особистих, професійних, творчих тощо.

На досягнення значених цілей працює держава, велика кількість недержавних і благодійних фондів та організацій, система медичного страхування.

Кабінет Міністрів затвердив Міжгалузеву комплексну програму "Здоров'я нації", розраховану на 2002 — 2011 роки.

Головною метою програми є збереження і зміцнення здоров'я населення України, поліпшення демографічної ситуації, підвищення якості та ефективності медико-санітарного обслуговування, забезпечення прав громадян на охорону здоров'я.

Фізичне і психологічне самопочуття народу безпосередньо впливає на такі стратегічно важливі для економічного розвитку держави показники, як величина трудових та інтелектуальних ресурсів країни, ефективність праці, середня тривалість життя.

За прогнозами ООН, населення України до 2050 р. зменшиться до 15 млн чоловік. Тому основне та архіважливе завдання в найближчі роки — створити в Україні культ сім'ї.

Стратегічне управління системою охорони здоров'я не обмежується лише суб'єктно-об'єктивними відносинами, а включає також управління процесами в цій системі. Особливу увагу слід акцентувати на-

Рис. 1. Складові інвестиційної діяльності

Таблиця 1. Чинники, які впливають на розвиток інноваційних процесів

Найменування чинника	Характеристика чинника	Вплив на інноваційний процес
Економічні	Відсутність або наявність коштів для фінансування інноваційно-інвестиційних проектів	У першому випадку вплив буде негативний, у другому – позитивний
Технологічні	Недостатній розвиток матеріальної та науково-технічної бази	Негативно
Політичні, правові	Обмеження антимонопольного, податкового, патентно-ліцензійного характерів	Негативно
Державні	Законодавче заохочення та державна підтримка інновацій	Позитивно
Організаційно-управлінські	- незмінні організаційні структури, невинуватена централізація, авторитарний стиль керівництва, жорстке планування, орієнтування лише на традиційні ринки;	Негативно
	- гнучкість організаційних структур, демократичний стиль виробництва, можливість самостійного корегування запланованих рішень, достатня автономія, переважно горизонтальне інформаційне забезпечення	Позитивно
Соціально-психологічні та культурні	- опір змінам в зв'язку з можливістю зміни статусу та необхідністю пошуку нової або перебудови традиційної роботи, зміни усталених способів діяльності та стереотипів поведінки, побоювання покарань за можливі невдачі;	Негативно
	- моральне заохочення, громадське визнання, створення умов для творчої праці, сприятливий клімат у трудовому колективі	Позитивно

самперед на інноваційних процесах в системі охорони здоров'я, тобто не лише на процес появи нововведення та його існування у віртуальному середовищі, а й своєчасне впровадження цього нововведення в систему охорони здоров'я.

Ще одним важливим моментом є те, що стратегічне управління завжди має чіткі цільові установки, для яких слід знаходити шляхи реалізації, тобто управляти процесом досягнення цілі. Від цього напрямку залежить ефективність управління.

Особливу увагу держава має приділяти здоров'ю дітей, оскільки її задачею є збереження генофонду нації. Задачею спеціалістів є не лише ліквідація патології і різних захворювань, але й їх попередження на ранніх етапах розвитку.

За результатами досліджень встановлено, що серед загальної кількості дітей 20,8% становлять діти з порушенням опорно-рухового апарату [4].

Досліджуючи дані та на базі аналізу свідчень лікарів, виявлено не-

обхідність лікування дітей в період становлення мовних, рухових та психічних функцій організму (вік до 3 років).

1. Потрібно попередити захворювання опорно-рухової системи.
2. На ранніх стадіях захворювання запобігти їх розвитку.
3. Необхідно визначити час для більш швидкого лікування хвороби.
4. Розробити дійові методи лікування.

Першою потребою в попередженні захворювань опорно-рухового апарату дітей дошкільного віку є розвиток системи плавання, а для цього — розробка спеціальних гідрокостюмів, які фіксуватимуть положення хребта на певний час у дитини у водному середовищі.

Гідрокостюми, які на сьогодні використовуються, за своїми властивостями не в повній мірі відповідають вимогам споживачів. Це пояснюється недостатністю досліджень в сфері проектування спеціального одягу для використання у водному середовищі.

Важливим етапом при створенні інноваційних товарів такого типу є розробка рекомендацій по їх виготовленню. Першочерговою умовою для розробки гідрокостюмів для дітей з ураженням опорно-рухового апарату є індивідуальний підхід та вивчення особливостей хвороби кожної дитини.

Згідно із зробленими висновками автором запропоновано модель виробу [6].

На сьогоднішній день функціонує кілька державних програм по збереженню здоров'я нації: "Репродуктивне здоров'я нації на 2006—2015 рр.", "Громадська охорона здоров'я", "Здоров'я нації" на 2002—2011 рр., "Здоров'я для всіх у 21-му столітті" [2].

Концепція державної програми "Репродуктивне здоров'я нації на 2006—2015 рр." вимагає нових підходів та ефективних шляхів вирішення проблеми його збереження та поліпшення.

Цією Концепцією визначаються основні засади розробки і реалізації Державної програми, оскільки репродуктивне здоров'я, як складова загального здоров'я, є важливим чинником забезпечення сприятливих демографічних перспектив країни, передумовою формування її демографічного і соціально-економічного потенціалу, забезпечення сталого розвитку як стратегічного завдання, що стоїть перед українським суспільством. Репродуктивне здоров'я необхідно розглядати як частину громадського здоров'я — медико-соціальним ресурсом і потенціалом суспільства, що сприяє забезпеченню національної безпеки.

Громадська охорона здоров'я — система наукових і профілактичних заходів та структур медичного і немедичного характеру, діяльність яких спрямована на охорону і зміцнення здоров'я населення, профілактику захворювань і травм, збільшення тривалості активного життя і підвищення працездатності та передбачає об'єднання зусиль усіх членів суспільства. Громадська охорона здоров'я належить до системи охорони здоров'я і є найважливішою складовою життєзабезпечення населення.

Складові здорового способу життя включають різноманітні елементи, що поширюються на всі сфери здоров'я — фізичну, психічну, соціальну, духовну. Однією з головних стратегій держави з питань здоров'я є формування у дітей і молоді стереотипу здорового способу життя, збільшення рухової активності.

Мета Програми — поліпшення репродуктивного здоров'я населення України як важливої складової забезпечення соціально-економічного потенціалу країни.

Враховуючи наявну ситуацію в країні та за прогнозами демографів з огляду на загальноєвропейські тенденції, немає підстав очікувати найближчим часом істотного збільшення сумарних коефіцієнтів народжуваності.

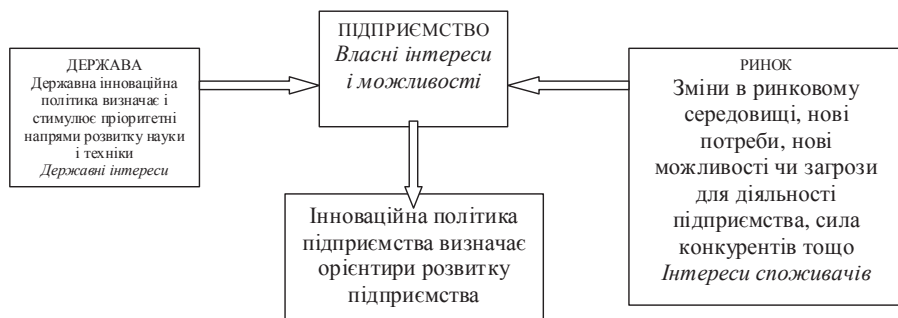

Рис. 2. Фактори впливу на формування інноваційної політики підприємства

Рис.3. Умови впливу на прискорення інноваційної діяльності

За прогнозними даними ООН, загальна кількість населення зменшиться до 43784,8 тис. осіб у 2015, загальна кількість сімей — до 12,4 млн на початок 2015 року [3]. Також очікується подальше старіння населення — щодо 2015 року, питома вага осіб старше 60 років досягне 21,7% загальної чисельності населення (серед жінок — 26%, чоловіків — 16,8%), при цьому на 1000 осіб працездатного віку припадатиме 438 осіб пенсійного віку.

Відмова від впровадження додаткових заходів щодо реалізації державних програм і впровадження інноваційних товарів ставить під загрозу збереження позитивних тенденцій показників материнської та малюкової смертності.

Необхідно досягнути основних показників за стандартами ЄС до 2015 року, розробити та запровадити Державну цільову програму по збереженню генофонду нації.

Така інноваційна стратегія дасть змогу поліпшити стан здоров'я населення, подовжити тривалість життя, забезпечити справедливий підхід до вирішення питань охорони здоров'я, досягти Цілей розвитку Тисячоліття, які прийняли 189 країн (включаючи Україну) до 2015 року.

Основні принципи охорони репродуктивного здоров'я покладені в основу стратегії ВООЗ для країн європейського регіону.

Стабілізація економічного розвитку України, позитивні тенденції в фінансуванні медико-соціальних програм, формування та стимулювання здорового способу життя, соціальна підтримка молоді, забезпечення підвищення поінформованості населення дадуть можливість досягти очікуваних результатів у поліпшенні здоров'я населення.

Завданням нашої держави є сприяння розвитку і вихованню здорового покоління.

В умовах тенденції погіршення здоров'я дітей на тлі несприятливої демографічної ситуації, розуміючи актуальність вирішення проблем охорони здоров'я матерів та дітей в Україні, керуючись Конвенцією ООН про права дитини, програмою Європейського регіонального бюро ВООЗ "Здоров'я для всіх у 21-му столітті", Міжгалузеву комплексною програмою "Здоров'я нації" на 2002—2011 рр., Законом України "Про охорону дитинства", іншими нормативно-правовими документами, усвідомлюючи, що діти — це наш ресурс на майбутнє, визначено такі пропозиції [3]:

1. На основі проведення ґрунтовних епідеміологічних досліджень створити карту України з інформацією щодо розповсюдженості та захворюваності дітей на соматичні та психічні захворювання та карту відповідної забезпеченості необхідною лікарською допомогою для надання дітям психіатричної, медико-психологічної, реабілітаційної допомоги.

2. Враховуючи світовий досвід і наукове обґрунтування необхідності надання лікувально-профілактичної допомоги дітям [3], створити цілісну комплексну систему такої допомоги, від команд на рівні первинної та спеціалізованої допомоги до заснування на державному рівні єдиного центрального керівного органу з охорони здоров'я підростаючого покоління на основі партнерської співучасті Міністерства охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки України, Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства у справах сім'ї та молоді, Міністерства внутрішніх справ, громадських

організацій, благодійних фондів тощо та відповідних виконавчих органів на регіональному, муніципальному рівнях із чітким забезпеченням управлінських цілей.

3. Розвиваючи систему надання лікувально-реабілітаційної допомоги дітям-інвалідам, максималі зусилля зосередити на профілактиці інвалідності, психогігієнічних та психопрофілактичних заходах, просвітницькій роботі, підтримці інституту сім'ї.

4. На державному рівні підтримувати підприємства, які орієнтовані на випуск інноваційних товарів.

Запропонований автором інноваційний продукт є своєрідним ноу-хау у вирішенні медико-соціальної проблеми. Він може бути впроваджений у виробництво по індивідуальному замовленню як соціальний проект однієї з державних програм.

Узагальнюючи дані, слід зазначити, що Україна вимушена розробляти свою особливу стратегію утримання на гребені науково-технічного прогресу, підґрунтям якої має стати виважена державна підтримка наукоємних, інноваційних виробництв і технологій.

Вихідним моментом побудови державної стратегії інноваційного розвитку має бути вибір відносно невеликої групи напрямків, які реально здатна підтримувати держава. Загальнодержавні кошти мають спрямовуватися лише на реалізацію тих напрямів, які становлять загальнодержавний інтерес; інноваційний розвиток є результатом складних взаємозв'язків між державою, підприємницьким сектором, підсистемою генерування знань [5].

Література:

1. Монографія/Денисенко М.П., Михайлова Л.І., Грищенко І.М., Гречан А.П. та ін.; За ред. д.е.н., проф., акад. М.П. Денисенка, д.е.н., проф. Л.І.Михайлової. — Суми: ВТД "Університетська книга", 2008. — 1050 с.
2. Міністерство охорони здоров'я <http://www.moz.gov.ua/ua/main/siterubr/>
3. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>
4. Толкач О.Л., Литвиненко Г.Є. Визначення необхідності захисту дитини дошкільного віку з вадами опорно-рухового апарату // Вісник КНУТД, Київ, 2008 № 1 (38). — С. 169—171.
5. Інноваційний розвиток промисловості України/О.І.Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін; Під ред. проф. О.І.Волкова, проф. М.П. Денисенка. — К.: КНТ, 2006. — 648 с.
6. Толкач О.Л., Литвиненко Г.Є., Єременко А.І. Розробка конструкції гідрокостюму для хлопчика віком до трьох років з вадами опорно-рухового апарату // Вісник КНУТД, Київ, 2008 № 3 (41). — С. 86—91.

Стаття надійшла до редакції 23.12.2008 р.